

Зміст:

(Натисніть на заголовок для переходу на текст)

Загальні питання

[За стандартами НАТО: як Україна захищає культурну спадщину у великій війні XXI століття. – Віталій Титич](#)

[Українка влаштувала протест через росіянина в журі на фестивалі в Італії – її дискваліфікували. – Марія Кабацій](#)

Митці на фронті

[Поетка і військова Ліза Жарікова: Ідеальна презентація збірки має бути прижиттєвою. – Наталія Кушнірчук](#)

Вшанування пам'яті

[У Києві з'явився новий сквер Героїв-прикордонників. – Таня Матяш](#)

[У Львові відкрили меморіальну дошку історику Івану Крип'якевичу](#)

Інформаційний суверенітет та інформаційна безпека України

[ПАРС закликала накласти санкції на російські медіа та визнати рпц інструментом пропаганди. – Валерія Буняк](#)

[У телеграмі виявили 37 акаунтів підсанкційних російських медіа та блогерів, – звіт Alliance4Europe. – Юлія Поліковська](#)

Мовні питання

[Всеукраїнський радіодиктант національної єдності проведуть 25 жовтня. – Юлія Лаврук](#)

Фестивалі. Конкурси

[GogolFest проведуть вперше з початку вторгнення в Запоріжжі: яка програма](#)

Синтез мистецтв

[До Дня захисників і захисниць створили анімовану копію викраденої картини «Козаки в степу», героями якої стали бійці ЗСУ. – Валерія Буняк](#)

Театр

[Прем'єра «Трубадура» Верді та Віденський вальс: програма Національної опери на жовтень. – Ксенія Білаш](#)

[Ще один «Отелло» у Києві: дискусії про досвіди війни, що вийшли за межі Театру на Лівому березі. – Мар'яна Семенишин](#)

Музика

[Іван Багряний, Король Артур, Моцарт у VR: Національна філармонія оголосила програму на жовтень. – Ксенія Білаш](#)

[У Луцьку стартує фестиваль «Стравінський і Україна»: на відкритті виконають найкращі твори Баха](#)

Візуальні мистецтва

[Битва за Київ та звільнення Херсона: у Туреччині відкрили виставку українського фотографа. – Микита Кишиневський](#)

[Як українське мистецтво живе під час війни: у Києві покажуть результати резиденції Bakota Hub. – Поліна Горлач](#)

[Перші українські військові ікони освятили у Києво-Печерській лаврі та передали захисникам України](#)

[Ікони для полеглих побратимів: на Черкащині прикордонники освятили образи, що написані на дошках від ящиків для снарядів. – Сніжана Калюжна](#)

[У Луцьку презентують мистецький проєкт «Молитва за Україну»](#)

[В АРТпідвалі відкриється виставка «Документація війни» Владислава Краснощока. – Антон Малиновський](#)

[У Кропивницькому презентували портрет коханої отамана Чорного Ворона](#)

[За вас, за нас і за Донбас: історія лисичанської «Гарелі Неотодрешь». – Іванна Рубан](#)

Кіномистецтво. Кінопрокат

[За видатний внесок у розвиток українського кіномистецтва: Роман Балаян став лавреатом Державної премії ім. Олександра Довженка. – Олена Чередниченко](#)

[В Україні скоро стартує Мандрівний Docudays UA. Розповідаємо про фестиваль. – Антон Малиновський](#)

[В Україні розпочався конкурс короткометражок від британських кінематографістів. – Таня Матяш](#)

[На телеканалі «1+1 Україна» відбудеться прем'єра фільму «Хазяїн 2. На своїй землі». – Мар'яна Зінченко](#)

[Я блукав у космосі, а потім спустився на Землю: інтерв'ю з Павлом Остріковим – режисером стрічки «Ти – космос». – Альона Шилова](#)

Культура та мистецтво для людей з інвалідністю

[У Володимирському музеї презентували унікальну мандрівну тактильну карту](#)

[для незрячих](#)

Література. Книговидання

[Столична «Книжкова країна» збрала 73 тисячі відвідувачів і продала майже 90 тисяч книжок. – Анастасія Большакова](#)

[«2024-й – складний рік. Але, зрештою, все виходить»: Софія Челяк про фестиваль BookForum. – Поліна Горлач](#)

[Література факту: 10 книжок, написаних ветеранами та військовими, які варто почитати. – Олеся Котубей-Геруцька](#)

[В Україні презентували книгу про Повітряні сили України](#)

Охорона культурної спадщини

[Одеса: контроверсійні процеси переосмислення імперського спадку. – Жанна Максименко-Довгич](#)

[На Волині суд задовільнив позови щодо збереження двох об'єктів культурної спадщини](#)

Бібліотечна справа. Читання

[Книгарня Filosofi в Ірпені припинила роботу](#)

Навчальні заклади

[У Миколаївській обласній бібліотеці для дітей відкрили виставку дитячої творчості](#)

Культура національних меншин. Закордонні українці

[У Грузії почали наповнювати реєстр «іноагентів». У списку – «Молодіжна організація українців». – Тетяна Боярчук](#)

Загальні питання

За стандартами НАТО: як Україна захищає культурну спадщину у великій війні ХХІ століття. – Віталій Титич

Військовослужбовець ЗСУ, адвокат зауважує: «Знищення ознак ідентичності української нації – це стратегічна мета російської агресії. Культура є безпосереднім об'єктом нашого ворога. Це той унікальний випадок, коли з часів Другої світової війни культурні об'єкти є не супутніми втратами, а безпосередніми воєнними цілями. Масштаб та умисний характер злочинів рф проти української культури змушує міжнародну спільноту поступово робити очевидні висновки. Ще весною 2023 року міжнародна група юристів на замовлення комітету з культури Європейського Парламенту представила дослідження, встановивши, що культурна спадщина є прямою військовою цілью з ідеологічних міркувань агресора. У червні цього року Парламентська Асамблея Ради Європи прийняла резолюцію, в якій чітко визначила, що знищення культурної спадщини та стирання культурної ідентичності в Україні є воєнними злочинами, злочинами проти людяності та свідчать про намір знищити українську національну ідентичність – що є ознакою злочину геноциду. Тому ставлення українців до своїх культурних цінностей під час війни має відрізнятись. Захист культури є безпосереднім завданням Сил оборони України, а Міністерство оборони має забезпечити виконання такого завдання необхідними ресурсами. Такий ресурс є, до того ж, він унікальний для України і за характеристиками перевищує аналоги, наявні у партнерів. Українські військові використовують систему ситуаційної обізнаності „Дельта” (DELTA)... Це розвинена і захищена електронна мапа, головне завдання якої – забезпечувати українських захисників актуальними і перевіреними даними про ворога для планування, організації та ведення бойових дій... Це основне, однак, не єдине завдання, що виконує „Дельта”. Ця система дозволяє захищати культурну спадщину. Інструмент містить інформацію про розташування культурних об'єктів, яку військові мають враховувати під час планування своїх операцій. Ще на початку повномасштабного вторгнення об'єднання культурних діячів Ukrainian Heritage Monitoring Lab ініціювало укладення переліку культурних об'єктів, що були нанесені на цифрові мапи „Дельти”. Крім того, система містить ще один шар, на який наносять інформацію про пошкоджені культурні об'єкти. Робоча група Командування Сил ТРО, створена 2022 року для документування російських злочинів на лінії бойового зіткнення, створила в „Дельті” окремий шар з матеріалами документування порушень міжнародного гуманітарного права щодо культурної спадщини. Таким чином Україна виконує Гаазьку конвенцію „Про захист культурних цінностей в умовах збройного конфлікту” 1954 року. Цей документ зобов'язує сторони, які воюють, забезпечити поінформованість військових про розташування культурних об'єктів та вживати заходів для їх збереження. Завдяки системі „Дельта” Україна виконує Конвенцію на кілька рівнів вище... „Дельта” може стати ефективним інструментом для розслідування злочинів, що вчиняють росіяни в Україні. Переважно воєнні злочини вчиняються в зоні ведення бойових дій чи на окупованих територіях. Проблема полягає в тому, що слідчі Національної

поліції, СБУ та представники прокуратури не мають доступу до цих територій протягом тривалого часу. Докази знищуються, тож перспектива засудження росіян стає примарною. Застосування системи „Дельта” може вирішити цю проблему, адже система забезпечить правоохоронцям віртуальний доступ до місця вчинення злочину в будь-який момент. Дані, які зберігаються в системі, можуть і мають бути використані для цілей кримінальних проваджень. Крім того, „Дельта” може істотно пришвидшити комунікацію правоохоронців із військовими та розвідкою для встановлення обставин злочину... Ця система може стати одним із ключових інструментів для майбутніх судових процесів над російськими військовими злочинцями не тільки в українських судах, але й на міжнародній арені...». Докладніше:

<https://www.pravda.com.ua/columns/2024/10/1/7477440/>

Українка влаштувала протест через росіянина в журі на фестивалі в Італії – її дискваліфікували. – Марія Кабацій

Українська циркова артистка А. Петренко влаштувала протест під час свого виступу на міжнародному фестивалі циркового мистецтва Salieri Circus Award в Італії. Як вона розповіла в своєму Instagram, цього року в журі фестивалю включили сина радянського та російського артиста цирку та кіно Ю. Нікуліна М. Нікуліна. Нині він очолює московський цирк, підтримує політику путіна та допомагає російській окупаційній армії. Артистка додала, що до приїзду на фестиваль не знала про росіянина в журі, а дізнавшись – вирішила на знак протесту вийти на сцену з українським прапором та листівками з написом «Нікулін підтримує вторгнення в Україну». Пізніше Петренко повідомила, що її дискваліфікували. Про виключення українки оголосив артдиректор фестивалю Антоніо Джарола. Він пояснив таке рішення тим, що фестиваль – це не місце для обговорення політичних питань. Міжнародний фестиваль циркового мистецтва Salieri Circus Award проходив 26–30 вересня. Цьогоріч його проводили вчетверте. До участі були відібрані артисти з 21 країни світу. Серед інших – росіяни І. Сліпченко, А. Шерстобитов, О. Теслін. Докладніше:

<https://life.pravda.com.ua/culture/ukrajinka-vlashtovala-protest-cherez-rosiyanina-v-zhuri-na-festivali-v-italiji-jiji-diskvalifikuvali-304043/>

Митці на фронті

Поетка і військова Ліза Жарікова: Ідеальна презентація збірки має бути прижиттєвою. – Наталія Кушнірчук

Для спецпроєкту «Слова і кулі» / Words and Bullets, який реалізують «Читомо» та Український ПЕН, українська поетка, авторка пісень, співачка, викладачка та бойова медицина ТРО Є. Жарікова розповідає про її трансформацію як особистості, про творчість на фронті й про те, чи справді українська культура зараз стає популярнішою. Докладніше:

<https://chytomo.com/poetka-i-vijskova-liza-zharikova-idealna-prezentatsiia-zbirky-maie-buty-pryzyhttievoiu/>

Вшанування пам'яті

У Києві з'явився новий сквер Героїв-прикордонників. – Таня Матяш

У Дарницькому районі Києва, в новоствореному сквері Героїв-прикордонників, 1 жовтня відкрито меморіальну скульптуру «Небесний дозор» на знак шани та пам'яті загиблих Героїв 10-го мобільного прикордонного загону «Дозор». Меморіал та сквер створено за підтримки меценатів. Докладніше:

https://lb.ua/society/2024/10/01/637643_kiievi_zyavivsyia_noviy_skver.html

У Львові відкрили меморіальну дошку історика Івану Крип'якевичу

Захід відбувся 1 жовтня. Автор бронзової меморіальної дошки – скульптор І. Брезвин. Докладніше:

<https://history.rayon.in.ua/news/746965-u-lvovi-vidkrili-memorialnu-doshku-istoriku-ivanu-kripyakevichu>

Інформаційний суверенітет та інформаційна безпека України

ПАРЄ закликала накладати санкції на російські медіа та визнати рпц інструментом пропаганди. – Валерія Буняк

Відповідну резолюцію «Пропаганда та свобода інформації в Європі» підтримали 117 голосами. «Резолюція закріпила, що держави-члени Ради Європи повинні захищатися від усіх форм пропаганди, включаючи пропаганду війни, підбурювання до геноциду та інших міжнародних злочинів, ненависті, тероризму та дискримінації, а також вони повинні бути здатними протидіяти та знешкодити пропаганду, яка суперечить основоположним цінностям Європейської конвенції з прав людини», – повідомила членкиня постійної парламентської делегації у ПАРЄ Є. Кравчук. Українська делегація посилила текст документа своїми правками та закликала: запровадити цільові санкції проти російських медіа, як-от RT та його афілійованих осіб, оскільки їхня діяльність порушує журналістську етику і має розглядатися як загроза національній безпеці держав-членів; запровадити цільові санкції проти пропагандистів, таких як М. Симоньян, О. Скабеєва, В. Соловйов та інші, якщо це ще не було зроблено; визнати, що рпц використовується кремлівським режимом як інструмент російського впливу та пропаганди. Асамблея також рекомендує державам-членам створити належні незалежні регулятори нагляду за медіа, вжити заходів для сприяння рівному доступу всіх до інформації, сприяти медіа- та інформаційній грамотності й інвестувати в програми медіа- та громадянської освіти для розвитку критичного мислення, забезпечити, щоб суспільні мовники були незалежними та мали достатні ресурси для виконання своєї місії, та посилювати прозорість медіавласності та фінансових джерел. «Злочинна пропаганда росії – наразі найбільша загроза свободі інформації в Європі та за її межами. Прийнята резолюція – це важливий крок до її викорінення», – переконана Кравчук. Джерело:

<https://detector.media/infospace/article/232879/2024-10-01-parie-zaklykala-naklasty-sanktsii-na-rosiyski-media-ta-vyznaty-rpts-instrumentom-propagandy/>

У телеграмі виявили 37 акаунтів підсанкційних російських медіа та блогерів, – звіт Alliance4Europe. – Юлія Поліковська

Telegram продовжує робити доступними для європейської аудиторії контент, створений російськими державними ЗМІ, та медіаперсон, які перебувають під санкціями. Про це йдеться у звіті «Європейський Союз: доступ до контенту російських ЗМІ та окремих осіб, які потрапили під санкції, у Telegram», оприлюдненому Alliance4Europe. Група дослідників Counter Disinformation Network (CDN), мережі із 42 організацій, що займаються протидією дезінформації, станом на кінець вересня знайшла в телеграмі: 26 офіційних каналів російських підсанкційних ЗМІ; 11 особистих каналів осіб, проти яких запроваджено санкції. «З 18 підсанкційних медіа 15 було ідентифіковано як такі, що мають принаймні один канал у телеграмі, відкрито доступний з ЄС, незважаючи на накладені санкції. Усі ці канали є активними та відрізняються за охопленням: одні мають мільйони підписників, а інші лише кілька тисяч. Доступність цих точок значно вища, ніж на будь-якій раніше дослідженій платформі», – зазначили автори звіту, які перед цим проводили аналогічні дослідження щодо виконання санкцій Євросоюзу щодо російських ЗМІ онлайн-платформами Google / YouTube, TikTok, Meta й X. Серед 11 телеграм-каналів підсанкційних медіаперсон виявлено низку таких, що мають мільйонні аудиторії. Лише В. Соловйов має понад 1,3 млн підписників. «Незважаючи на те, що Telegram заявив про свій намір посилити модерацію деяких незаконних матеріалів після арешту 24 серпня 2024 року свого генерального директора П. Дурова у Франції, немає жодних ознак того, що платформа доклала значних зусиль для забезпечення ефективного застосування санкцій ЄС щодо підконтрольних кремлю ЗМІ. На сьогодні контент і актори, які порушують санкції ЄС, залишаються у вільному доступі для аудиторії в ЄС без обмежень», – повідомив співавтор звіту, провідний дослідник та координатор CDN Саман Назарі. Щоб повністю імплементувати положення ЄС, пов'язані з санкціями, Telegram має: вжити заходів щодо контенту й каналів, перелічених у звіті; активно шукати контент та діячів, подібних до перелічених у звіті; переглянути всі імена зі списку санкцій ЄС, щоб переконатися, що вони не мають доступу до платформи в ЄС; забезпечити, щоб ідентифіковані канали не отримували вигоди від механізмів розподілу доходів, які можуть суперечити санкціям ЄС. Представників громадянського суспільства закликали повідомляти і платформам, і органам влади про виявлення облікових записів осіб та медіа, які перебувають під санкціями. Докладніше:

<https://ms.detector.media/sotsmerezhi/post/36310/2024-10-01-u-telegrami-vyyavyly-37-akauntiv-pidsanktsiynikh-rosiyskykh-media-ta-blogeriv-zvit-alliance4europe/>

Мовні питання

Всеукраїнський радіодиктант національної єдності проведуть 25 жовтня. – Юлія Лаврук

Його проведуть до Дня української писемності та мови, який відзначають 27 жовтня. Докладніше:

<https://espreso.tv/suspilstvo-vseukrainskiy-radiodiktant-natsionalnoi-ednosti-provedut-25-zhovtnya>

Фестивалі. Конкурси

GogolFest проведуть вперше з початку вторгнення в Запоріжжі: яка програма

Він пройдётиме 18–20 жовтня і представить музичну, театральну, публічну та візуальну програму. Одним з основних завдань GogolFest Pokróva стане залучення військових та їхніх близьких до проживання спільного досвіду. У межах музичної програми виступлять артисти, які своєю творчістю осучаснюють надбання культурної спадщини України. А також експериментальні проекти, які переосмислюють події сьогодення. Серед музикантів – фольк-гурт «Пиріг і Батіг», театральнo-музичний гурт Dakh Daughters, фольклорний гурт «ЩукаРиба» та багато інших. Театральна програма покликана надати глядачу новий досвід сучасного перформативного українського та європейського продукту. Зокрема, 16 жовтня відбудеться документальна вистава «Місто Марії», у якій поєднуються текст, музика та візуальні образи. Це – щоденники сестер Гречкіних із Маріуполя та уривки інтерв'ю з ними. У виставі також звучать традиційні пісні Донеччини, а візуальний ряд поєднує документальні відео героїнь, відео з Маріуполя, графічні елементи та фрагменти новин. Представлять і просторову інсталяцію «Дерево Пам'яті». Вона покликана сакралізувати пам'ять загиблих внаслідок вторгнення. 9-метрова інсталяція має вигляд металевих трубок у парку Металургів, що розкидається розлогим Деревом – символом родини і життя. На кожній його гілці – металеві елементи (листя, трубки), на яких закарбовано світлу пам'ять воїнів. Автор інсталяції – Д. Костюминський, український художник-постановник, актор і театральний режисер. У лютому 2022 року він добровільно вступив до лав ЗСУ. Джерело:

<https://www.platfor.ma/gogolfest-provedut-vpershe-z-pochatku-vtorgnennya-v-zaporizhzhii-yaka-programa/>

Синтез мистецтв

До Дня захисників і захисниць створили анімовану копію викраденої картини «Козаки в степу», героями якої стали бійці ЗСУ. – Валерія Буняк

До Дня захисників та захисниць України створено анімовану копію картини «Козаки в степу» українського художника С. Васильківського (1854–1917) з бійцями Р. «Добряк» Колесником (Третя Штурмова Бригада) та С. «Рефа» Зорієм (ССО ЗСУ). Про це повідомили творці проекту «Викрадене мистецтво...», присвяченого викраденим росіянами картинам. Проект реалізувала фольклористка Я. Сізик і режисерка анімації М. Озірна на підтримку Херсонського художнього музею імені Олександра Шовкуненка, з якого було викрадено понад 10 000 творів мистецтва. До анімованого відео додано українську народну пісню «Ой там за морями...» у виконанні молодіжного фольклорного гурту «Щука-Риба». Докладніше:

<https://ms.detector.media/withoutsection/post/36311/2024-10-01-do-dnya-zakhysnykiv-i-zakhysnyts-stvoryly-animovanu-kopiyu-vykradenoj-kartyny-kozaky-v-stepu-geroyamy-yakoi-staly-biytsi-zsu/>

Театр

Прем'єра «Трубадура» Верді та Віденський вальс: програма Національної опери на жовтень. – Ксенія Білаш

До неї увійшли, зокрема, прем'єра опери «Трубадур» Дж. Верді та дитячі вистави. Крім того, Національна опера планує гастролі: балетна трупа поїде в США з 8 по 29 жовтня (велике гастрольне турне з концертами по Східному узбережжю), а з 16 по 26 жовтня в Італію з балетом «Жізель». Також у жовтні відбудеться концерт симфонічного оркестру та солістів Національної опери до 80-ї річниці висадки десанту союзників у Нормандії (Франція). Докладніше:

https://lb.ua/culture/2024/10/01/637662_premiera_trubadura_verdi.html

Ще один «Отелло» у Києві: дискусії про досвіди війни, що вийшли за межі Театру на Лівому березі. – Мар'яна Семенишин

О. Дмитрієва, головна режисерка Харківського театру ляльок, вже вдруге за останні півроку ставить Вільяма Шекспіра. У травні побачила світ її «Буря» у львівському Театрі Заньковецької. А вже у вересні Дмитрієва дебютувала з «Отелло» у київському Театрі на Лівому березі. Докладніше про постановку:

<https://life.pravda.com.ua/culture/otello-v-teatri-na-livomu-berezi-304037/>

Музика

Іван Багрянний, Король Артур, Моцарт у VR: Національна філармонія оголосила програму на жовтень. – Ксенія Білаш

Окремі програми заплановано для Музичного салону та фое філармонії. Докладніше:

https://lb.ua/culture/2024/10/01/637641_ivan_bagryaniy_korol_artur_motsart.html

У Луцьку стартує фестиваль «Стравінський і Україна»: на відкритті виконають найкращі твори Баха

У Палаці культури Луцька 4 жовтня відбудеться відкриття ХХІ музичного фестивалю «Стравінський і Україна». У концертній програмі «Клавірні концерти Й. С. Баха» виступатимуть О. Мацелюх (орган, Львів), О. Стрілецька (фортепіано, Львів) та Є. Куліковська (фортепіано, клавесин, Львів). Докладніше:

<https://lutsk.rayon.in.ua/news/746884-u-lutsku-startue-festival-stravinskiy-i-ukraina-na-vidkritti-vikonayut-naykrashchi-tvori-bakha>

Візуальні мистецтва

Битва за Київ та звільнення Херсона: у Туреччині відкрили виставку українського фотографа. – Микита Кишиневський

Посольство України в Туреччині відкрило фотовиставку Е. Крижанівського «Brave to be Strong», присвячену Дню захисників та захисниць

України. Вона демонструє героїзм, незламність і силу духу українського народу під час російсько-української війни. Представлено кадри, зняті під час оборони Києва, бойових дій на Херсонському та інших напрямках. Також відвідувачі можуть побачити кадри, що документують воєнні злочини російських окупантів у Ірпені та Бородянці. Докладніше:

<https://shotam.info/bytva-za-kyiv-ta-zviltennia-khersona-u-turechchyni-vidkryly-vystavku-ukrainskoho-fotohrafa/>

Як українське мистецтво живе під час війни: у Києві покажуть результати резиденції Bakota Hub. – Поліна Горлач

Після початку повномасштабного російського вторгнення українські художники опинилися в ситуації, коли створювати нові роботи стало вкрай важко. Мистецька резиденція Bakota Hub допомагає їм повернутися до творчості й продовжувати створювати українське мистецтво. Виставка робіт художників, які цього року стали резидентами Bakota Hub, відкриється 9 жовтня в культурному просторі «КультМотив» у Києві. Учасниками резиденції цього року стали 13 митців та 7 музикантів. Куратором візуальної частини резиденції став В. Маркар'ян, аудіальної – І. Лобанок. Резиденцію Bakota Hub створили у 2021 році А. Олійник й А. Зоїн. З того часу цей простір надає митцям, волонтерам та ветеранам час, можливість і ресурси для відновлення. Цього року проєкт «Respublica Recovery: відновлення на Бакоті» реалізували за підтримки Українського культурного фонду. Докладніше:

<https://suspilne.media/culture/849049-ak-ukrainske-mistectvo-zive-pid-cas-vijni-u-kievi-pokazut-rezultati-rezidencii-bakota-hub/>

Перші українські військові ікони освятили у Києво-Печерській лаврі та передали захисникам України

У Національному заповіднику «Києво-Печерська лавра» презентовано проєкт з відродження традиційної української військової ікони, що реалізується за підтримки Міноборони України. Мета – відновлення давнього ремесла барокового іконопису, яке століттями підтримувало дух воїнів. Завдяки цій ініціативі планується створити та передати ікону для кожної бойової бригади Збройних сил України. Під час заходу намісник Свято-Успенської Києво-Печерської лаври Авраамій освятив ікони. Їх передали трьом бригадам ЗСУ: 95-й окремій десантно-штурмовій Поліській бригаді, 96-й зенітно-ракетній Київській бригаді та Окремій президентській бригаді імені гетьмана Богдана Хмельницького. Іконописці Л. Бельська та Ю. Гузенко відтворили автентичні техніки лаврського іконопису XVIII століття, поєднавши національні та сакральні символи. Ікони виконано з дотриманням геральдики військових частин. Докладніше:

<https://rayon.in.ua/news/747032-pershi-ukrainski-viyskovi-ikoni-osvyatili-u-kievo-pecherskiy-lavri-ta-peredali-zakhisnikam-ukraini>

Ікони для полеглих побратимів: на Черкащині прикордонники освятили образи, що написані на дошках від ящиків для снарядів. – Сніжана Калюжна

В гетьманській резиденції Богдана Хмельницького у Чигирині на Черкащині проведено освячення ікон, які до Дня захисників і захисниць привіз український художник, розповів речник підрозділу «Сталевий кордон» І. Шевцов. З його слів, ікони написав художник О. Клименко на дошках від ящиків для снарядів, які привезли із зони бойових дій. Докладніше:

<https://suspilne.media/cherkasy/848477-ikoni-dla-poleglih-pobratimiv-na-cerkasini-prikordonniki-osvatili-obrazi-so-napisani-na-doskah-vid-asikiv-dla-snaradiv/>

У Луцьку презентують мистецький проєкт «Молитва за Україну»

Подію запланували на 3 жовтня у Музеї волинської ікони. «Ви побачите сорок три твори українських митців, в яких через образ Богоматері втілені сторінки минувшини і сьогодення різних регіонів України. Ви зможете поспілкуватися з автором ідеї – народним художником України В. Козюком та організаторами проєкту», – йдеться в анонсі. Джерело:

<https://lutsk.rayon.in.ua/news/747126-u-lutsku-prezentuyut-mistetskiy-proekt-molitva-za-ukrainu>

В АРТпідвалі відкриється виставка «Документація війни» Владислава Краснощока. – Антон Малиновський

Цей проєкт є хронікою подій від початку повномасштабного вторгнення, знятою на чорно-білу плівку. В ньому автор документує історії військових і волонтерів та зруйновані міста, щоб зберегти ці свідчення. Спочатку він знімав події у Харкові, потім їздив у Київську, Донецьку, Луганську області та продовжує документувати всюди, де може отримати доступ. Відкриття відбудеться 5 жовтня у Харкові. Докладніше:

<https://lyuk.media/news/documentation-of-the-war/>

У Кропивницькому презентували портрет коханої отамана Чорного Ворона

У рамках відзначення Дня захисників та захисниць України, Дня українського козацтва та Покрови Пресвятої Богородиці у Музеї мистецтв презентовано портрет Варвари Левцун, коханої отамана Чорного Ворона. Авторка – членкиня Національної спілки художників України Л. Демиденко. Художниця також відома своїм зображенням самого Чорного Ворона, презентованим ще у 2021 році. Докладніше:

<https://oleksandrivka.rayon.in.ua/news/747003-u-kropivnitskomu-prezentovali-portret-kokhanoi-otamana-chornogo-vorona>

За вас, за нас і за Донбас: історія лисичанської «Гарелі Неотодрешь». – Іванна Рубан

Про те, як виникла ідея проєкту, чому «гаРелєя», як від нетривких виставок дійшли до створення друкованих матеріалів, а також про покинуті будівлі як невіддільну частину ландшафту, діяльність після повномасштабного

вторгнення росії в Україну та місію збереження пам'яті розповідає засновник «Гарелеї Неотодрешь» В. Матухно. Докладніше:

<https://sensormedia.com.ua/art/za-vas-za-nas-i-za-donbas-istoriya-lysyhanskoyi-gareleyi-neotodresh/>

Кіномистецтво. Кінопрокат

За видатний внесок у розвиток українського кіномистецтва: Роман Балаян став лавреатом Державної премії ім. Олександра Довженка. – Олена Чередниченко

Указ про присудження премії розміщено на офіційному сайті Президента України, а її вручення відбулося під час церемонії відкриття 50-го сезону Будинку кіно у Києві. Докладніше:

<https://detector.media/infospace/article/232899/2024-10-01-za-vydatnyy-vnesok-u-rozvytok-ukrainskogo-kinomystetstva-roman-balayan-stav-lavreatom-derzhavnoi-premii-im-oleksandra-dovzhenka/>

В Україні скоро стартує Мандрівний Docudays UA. Розповідаємо про фестиваль. – Антон Малиновський

8 жовтня в Україні стартує XXI Мандрівний міжнародний фестиваль документального кіно про права людини Docudays UA. Центральна тема – «10 років триденної війни, яка триває три сторіччя». «Ми говоритимемо про історичну пам'ять, її крихкість та постійні намагання ворогів її змінити й переписати. Про циклічність історії, збереження та пошук ідентичності, а також про відповідальність, покарання воєнних злочинців і нову архітектуру безпеки. Що потрібно, аби західні лідери нарешті втілили дієву систему захисту України, країн Європи та решти світу від російської агресії? Та якою є ціна безвідповідальності?» – задаються питанням організатори. Фестиваль стартує відкритим показом повнометражного фільму «Київські файли» В. Стокмана у Борисполі на Київщині. До кінця листопада фестиваль побуває у 15 областях у комбінованому офлайн- та онлайн-форматі. З-поміж 62 фільмів із 34 країн світу основної програми 21-го фестивалю Docudays UA, котрий відбувся у травні–червні 2024 року в Києві, для Мандрівного відібрано п'ять кінокартин українських та зарубіжних режисерів і режисерок. У партнерстві з правозахисною програмою RIGHTS NOW! кожен регіон організує й проведе правозахисні події, як-от лекції, тренінги, майстеркласи за участі експертів/-ок, правозахисників/-иць, громадських активістів/-ок, науковців/-иць. Зокрема, заходи, присвячені новій інформаційній кампанії «Сексуальне насильство в інтернеті: як захистити дітей», яку ГО «Докудейз», Мережа DOCU/CLUB та ВГО «Магнолія» спільно започаткували цього року. Для тих, хто не зможе прийти на покази, та для жителів тих міст, куди фестиваль не зможе завітати, фільми з програми 21-го Мандрівного будуть доступні для перегляду в онлайн-кінотеатрі DOCUSPACE впродовж останнього тижня листопада. Докладніше:

<https://lyuk.media/news/travel-docudays-ua-2024/>

В Україні розпочався конкурс короткометражок від британських кінематографістів. – Таня Матяш

До 31 жовтня українська молодь має можливість взяти участь у конкурсі короткого метра від британської організації DO NOT LOOK AWAY. Учасникам пропонують зосередитись на 5 темах. Герої серед нас. Показати українців, які власною працею роблять позитивні зміни вже сьогодні. Це може бути вчитель, медик, госпітальєр, волонтер. Будь-хто, хто працює заради країни та суспільства. У фільмі слід підкреслити стійкість та солідарність, що і визначає сучасну Україну. Уроки надії. Основна ідея – освіта під час війни. Показати досвід шкіл та університетів, де навчаються українські майбутні лідери, підкреслити інноваційні методи навчання, які застосовуються під час повномасштабного вторгнення, та відіграють важливу роль у становленні нації. Сила попри біль. Поділіться особистими історіями окремих людей, які подолали величезні виклики. Військових, внутрішньо переміщених осіб чи зусилля, які доклали до відбудови зруйнованих громад. Захопіть світ силою та рішучістю українців. Глобальна допомога. Висвітлити роботу місцевих та міжнародних волонтерів, які допомагають Україні в боротьбі за незалежність. У цих фільмах варто підкреслити глобальну солідарність світової спільноти та її внесок у майбутнє України. Об'єднані спортом. Фільми мають показати амбіції та наполегливість українських спортсменів. Призовий фонд складає 5 тисяч доларів, по тисячі переможцю у кожній категорії. Крім того, кращі фільми кожної з 5 категорій буде професійно змонтовано лондонською кіностудією, вони транслюватимуться по всьому світові. Переможців обиратиме конкурсна комісія від DO NOT LOOK AWAY, результати Конкурсу буде оголошено наприкінці листопада. Докладніше:

https://lb.ua/culture/2024/10/01/637647_ukraini_rozpochavsya_konkurs.html

На телеканалі «1+1 Україна» відбудеться прем'єра фільму «Хазяїн 2. На своїй землі». – Мар'яна Зінченко

«Відмовившись виїжджати з рідного села на тлі загрози повномасштабного вторгнення російських військ в Україну, бізнесмен Терентій Пузир опиняється під окупацією. Коли росіяни перетворюють його агрофірму на свою військову базу, а терор щодо його односельців набирає шалених обертів, він постає перед складним вибором – пристосовуватися в надії на власне виживання чи діяти заради порятунку всієї громади», – йдеться у повідомленні пресслужби. Прем'єра відбудеться 13 жовтня. Докладніше:

<https://detector.media/infospace/article/232869/2024-10-01-na-telekanali-11-ukraina-vidbudetsya-premiera-filmu-khazyain-2-na-svoiy-zemli/>

Я блукав у космосі, а потім спустився на Землю: інтерв'ю з Павлом Остріковим – режисером стрічки «Ти – космос». – Альона Шилова

Повнометражний дебют П. Острікова «Ти – космос» підкорює кінофестивалі. Світова прем'єра картини відбулася у Торонто, а тільки нещодавно фільм здобув головну нагороду фестивалю в Страсбурзі – Golden Ocorpus. В інтерв'ю митець розповідає про роботу над стрічкою, тему

самотності в його кіно, а також як семирічний процес роботи над фільмом вплинув на режисера. Докладніше:

<https://suspilne.media/culture/848363-a-blukav-u-kosmosi-a-potim-spustivsa-na-zemlu-intervu-z-pavlo-ostrikovim-reziserom-stricki-ti-kosmos/>

Культура та мистецтво для людей з інвалідністю

У Володимирському музеї презентували унікальну мандрівну тактильну карту для незрячих

У Володимирському історичному музеї імені Омеляна Дверницького днями презентовано унікальну інклюзивну мандрівну тактильну карту для незрячих, яку можна «прочитати» руками та почути через аудіосупровід. Відтепер один з найдавніших музеїв України стане більш доступним для людей з вадами зору. Карту створено у рамках проєкту «Via Regia на дотик», який реалізує Регіональний центр розвитку «Тріада» у партнерстві з ВП ВГО «ГУД» у Рівненській області за підтримки Українського культурного фонду в межах грантової програми «Культура без бар'єрів». «Via Regia – це найстаріший та найдовший сухопутний зв'язок між Східною і Західною Європою. Його також називають Королівським, бо свого часу шлях перебував під особливим захистом монархів. Карта для незрячих складається з двох частин – одна з них відображає шлях Via Regia на території Європи, інша ж деталізує його в Україні. Власне, якраз на другій частині позначені наші міста, які перетинає Королівський шлях. А ще тут зображені фортеці, замки та палаци, які упродовж століть будували там, де він проходить. Серед цих об'єктів є і Володимирський історичний музей імені Омеляна Дверницького», – пояснила Т. Кушнірук, керівниця ГО «Регіональний центр розвитку «Тріада». Починається шлях в Іспанії – у місті Сантьяго-де-Компостела, а закінчується на цій карті – в Києві. На українській частині карти зображено 12 туристичних об'єктів п'яти областей України. Доповнюють її тактильні атласи, де об'єкти більші за розмірами, є коротка інформація про них. Усі надписи продубльовано шрифтом Брайля. Карта супроводжується тифлокоментарями – детальним словесним описом об'єктів, який дозволяє уявити ту чи іншу споруду та її особливості. Їх можна почути, зчитавши QR-код, нанесений на карту. Представник ВП ВГО «Генерація успішної дії» у Рівненській області П. Поліщук провів майстерклас для незрячих із читання тактильних карт, розповів, як працювати музейникам зі своїми відвідувачами, на що потрібно звертати увагу, наскільки важлива для незрячих людей описова база тощо. Джерело:

<https://volodymyr.rayon.in.ua/news/746901-u-volodimirskomu-muzei-prezentovali-unikalnu-mandrivnu-taktilnu-kartu-dlya-nezryachikh>

Література. Книговидання

Столична «Книжкова країна» зібрала 73 тисячі відвідувачів і продала майже 90 тисяч книжок. – Анастасія Большакова

По завершенню фестивалю «Книжкова країна» на ВДНГ організатори оголосили кількість відвідувачів та кількість придбаних книжок. Зокрема, з 26 по 29 вересня різні тематичні події відвідали 73 тисячі людей. Весною

2024 року фестиваль зібрав 68 тисяч відвідувачів. Середній вік відвідувачів склав 31 рік. Водночас, «майже кожним четвертим гостем» був школяр або студент. Загалом на «Книжковій країні» відбулося понад 350 івентів. Найпопулярнішою, за підрахунками організаторів, стала презентація книги літературознавця Р. Семківа «Як читати українських класиків», на другому місці опинилася автограф-сесія письменника В. Шкляра, що тривала понад 3 години. На третьому місці за популярністю – музично-поетичний вечір «Метаромантика». Також на фестивалі зафіксували національний рекорд з одночасного читання вголос віршів Стуса. До цього інтерактиву долучилися 114 учасників. На ярмарку цієї осені були представлені 120 учасників. Серед них – видавництва, книгарні, бібліотеки, громадські та благодійні організації. За попередніми оцінками, на фестивалі придбали близько 86500 книжок. «Дві третини відвідувачів придбали принаймні одну книгу на фестивалі, витративши в середньому близько 800 грн. Водночас понад 60% гостей зазначили, що „Книжкова країна” надихнула їх читати більше», – розповіли у пресслужбі. Докладніше:

<https://life.pravda.com.ua/culture/knizhkova-krajina-zibrala-73-tisyachi-vidviduvachiv-304033/>

«2024-й – складний рік. Але, зрештою, все виходить»: Софія Челяк про фестиваль BookForum. – Поліна Горlach

2 жовтня у Львові починається фестиваль BookForum. У програмі на відвідувачів чекають онлайн- та офлайн-зустрічі з письменниками з усього світу, зокрема із Салманом Рушді та Георгі Господиновим. Однак цього року не буде традиційного книжкового ярмарку, розповіла ефірі «Радіо Культура» програмна директорка Lviv BookForum С. Челяк. Вона зазначила, що хоч 2024 рік виявився для фестивалю складним, але, зрештою, все вдається. Загалом у подіях участь братимуть гості з 18 країн. Докладніше про програму:

<https://suspilne.media/culture/848735-2024-j-skladnij-rik-ale-zrestou-vse-vihodit-sofia-celak-pro-festival-bookforum/>

Література факту: 10 книжок, написаних ветеранами та військовими, які варто почитати. – Олеся Котубей-Геруцька

«Звертайте увагу на творчість очевидців, бо це те мистецтво факту, яке не потребує жодної додаткової верифікації», – говорить про ветеранську літературу поетка й парамедикиня О. Герасим'юк. За дослідженням Г. Скоріної, в Україні нині існує 1300 книг, написаних ветеранами або діючими військовослужбовцями. Після початку повномасштабного вторгнення росії в Україну кількість авторів, котрі мають військовий досвід, продовжує зростати. Але також дедалі більше авторів гинуть у бою проти російських окупантів. Книжки, написані військовими та ветеранами, стають бестселлерами, а також стають важливою частиною великих книжкових фестивалів – таких як «Книжковий арсенал» та Book Forum. Оpubліковано список із 10 книг комбатантської прози на різні теми. Докладніше:

<https://suspilne.media/culture/751419-literatura-faktu-10-knizok-napisanih-veteranami-ta-vijskovimi-aki-varto-pocitati/>

В Україні презентували книгу про Повітряні сили України

У Києві Повітряні сили України та видавництво «Фоліо» презентували нову книгу «На межі можливостей. Як вартові неба наближали перемогу». До неї увійшли 40 історій про льотчиків, воїнів зенітних ракетних, радіотехнічних військ, вертолітників. Авторка – А. Олехнович. Докладніше:

<https://kultura.rayon.in.ua/news/747154-v-ukraini-prezentovali-knigu-pro-povitryani-sili-ukraini>

Охорона культурної спадщини

Одеса: контрверсійні процеси переосмислення імперського спадку. – Жанна Максименко-Довгич

Цього літа донорський фонд «Партнерство за сильну Україну» провів освітню грантову програму «Спадщина. Простір для роботи». У ній взяли участь 14 локальних операторів спадщини з прифронтових і деокупованих територій: муніципальні музеї, бібліотеки, громадські організації. Під менторством флагманських українських інституцій (Мистецький Арсенал, «Ізоляція», Харківський літмузей і Одеський національний художній музей) вони створили проєкти, пов'язані з меморіалізацією, ідентичністю, місцевим розвитком. Авторка розповідає про результати одеської частини програми й потенційний вплив на місто. Докладніше:

https://lb.ua/culture/2024/10/02/637626_odesa_kontroverziyni_protsesi.html

На Волині суд задовільнив позови щодо збереження двох об'єктів культурної спадщини

Орган влади за 15 років, які минули з часу виявлення пам'яток та занесення їх до переліку щойно виявлених об'єктів культурної спадщини Волинської області, так і не виготовив облікової документації на об'єкти. Волинський окружний адміністративний суд задовільнив два позови Камінь-Каширської окружної прокуратури в інтересах Мінкульту, визнав протиправною бездіяльність департаменту культури, молоді та спорту Волинської ОВА та зобов'язав вжити заходів задля занесення до Державного реєстру нерухомих пам'яток України об'єктів культурної спадщини – Городища давньоруського часу X–XIII, розташованого неподалік села Оконськ, та поселення доби неоліту поблизу села Старий Чорторійськ. Докладніше:

<https://history.rayon.in.ua/news/747124-na-volini-sud-zadovilnili-pozovi-shchodo-zberezhennya-dvokh-obektiv-kulturnoi-spadshchini>

Бібліотечна справа. Читання

Книгарня Filozofi в Ірпені припинила роботу

Книжкова крамниця, яка відкрилася у лютому 2023 року за грантові кошти, оголосила про закриття. Там зазначили, що закрили локацію, проте не закрили бренд. Докладніше:

<https://chytomo.com/knyharnia-filozofi-v-irpeni-prypnyla-robotu/>

Навчальні заклади

У Миколаївській обласній бібліотеці для дітей відкрили виставку дитячої творчості

У Миколаївській обласній бібліотеці для дітей відкрито обласну художню виставку дитячих робіт учнів мистецьких шкіл «Сильні.Незламні.Вільні», присвячену Дню захисників та захисниць України. Докладніше:

<https://mykolaiv.rayon.in.ua/news/746984-u-mikolaivskiy-oblasniy-bibliotetsi-dlya-ditey-vidkrili-vistavku-dityachoi-tvorchosti>

Культура національних меншин. Закордонні українці

У Грузії почали наповнювати реєстр «іноагентів». У списку – «Молодіжна організація українців». – Тетяна Боярчук

У Грузії через два місяці після повноцінного набрання чинності закону «Про прозорість іноземного впливу» до реєстру внесено перші грузинські некомерційні організації. Серед них – «Молодіжна організація українців Грузії – Світанок». Докладніше:

https://lb.ua/world/2024/10/01/637584_gruzii_pochali_napovnyuvati_reiestr.html

Випуск підготував

Зворський А. С.,

головний бібліограф відділу НАУІ

Інформцентру з питань культури та мистецтва;

тел.: 093-415-89-30; електронна адреса: info_nplu@ua.fm